

CLAUZA PENALĂ – MIJLOC DE GARANTARE A EXECUTĂRII OBLIGAȚIILOR

PENALTY CLAUSE - MEANS OF GUARANTEEING THE EXECUTION OF OBLIGATIONS

COSTIN ARINA, studentă, Specialitatea: Drept

Academia de Studii Economice a Moldovei,
Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61

arina.costin@ase.md

Abstract: *The penalty clause is an important mechanism in civil contracts to protect the rights and interests of the contracting parties if one of them fails to fulfil its obligations. In the Republic of Moldova, this provision is regulated by the Civil Code, which sets out the conditions and limits under which a penalty clause may be included in civil contracts. When a contract is concluded, it is uncertain whether one partner or the other will fulfil their contractual obligations properly. Sometimes a contracting party may not be able to perform its obligations, sometimes it may, in bad faith, try to delay performance as long as possible. For diligent creditors, the legislator has regulated several ways in which it is possible to guarantee the performance of obligations. By guaranteeing obligations, we mean all the legal means, i.e. the rights and actions recognised directly by law or arising from the agreement of the parties to the obligation, the exercise of which ensures the enforcement of the claim.*

A penalty clause is a contractual provision whereby the parties assess the loss in advance, stipulating that the debtor must pay the creditor a sum of money or other property in the event of non-performance of the obligation.

The purpose of this article is to analyse the regulations on the penalty clause in the Civil Code of the Republic of Moldova, to highlight its importance in civil contracts and to examine the conditions under which it can be applied, as well as its limitations and legal effects.

It will go on to provide details on the concept of a penalty clause, how it can be included in contracts, its limitations and legal effects in the Republic of Moldova, as well as examples of situations in which the penalty clause can be used to protect the interests of the contracting parties.

Keywords: *creditor, debtor, penalty clause, civil contracts, non-performance, legal effects.*

JEL CLASSIFICATION: K15

INTRODUCERE

De fapt, clauza penala reprezinta un avantaj al creditorului, evitandu-se evaluarea judiciara a daunelor-interese, creditorul nefiind obligat sa mai dovedeasca existent si intinderea prejudiciului sau chiar sa primeasca penalitatile si fara vre-un prejudiciu suferit. Pentru a obtine plata clauzei penale, el trebuie doar sa probeze faptul neexecutarii, executarea necorespunzatoare sau cu intarziere (Pop, 2015).

Clauza penală este o prevedere contractuală prin care părțile convin să suporte anumite consecințe în cazul nerespectării obligațiilor asumate prin contract. Această clauză are rolul de a descuraja părțile să încalce prevederile contractului, oferindu-le un stimulent financiar sau altfel de a-și respecta angajamentele asumate.

În dreptul civil al Republicii Moldova, clauza penală este o formă de răspundere contractuală care poate fi inclusă într-un contract, iar scopul său este acela de a proteja interesele părților implicate în contract și de a încuraja executarea obligațiilor contractuale. Clauza penală poate fi inclusă în orice tip de contract civil, precum contracte de vânzare-cumpărare, contracte de locațiune sau contracte de prestări servicii.

În cazul în care una dintre părți nu își respectă obligațiile asumate prin contract, clauza penală poate fi activată, iar părții vinovate îi pot fi impuse o serie de sancțiuni, precum plata unor daune-înterese sau executarea forțată a obligațiilor contractuale.

Este important de menționat că valoarea clauzei penale trebuie să fie proporțională cu valoarea obligației asumate prin contract, pentru a evita sancțiuni excesive care pot fi considerate abuzive. De asemenea, clauza penală trebuie să fie formulată într-un mod clar și precis, astfel încât să nu ofere loc la interpretări sau confuzii.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Codul Civil al Republicii Moldova definește clauza penală la art. 947 alin. 1, dispunând: *Clauza penală* este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Din textul legal rezultă faptul că obiectul obligației a cărei neexecutare atrage aplicarea clauzei penale poate reprezenta orice obligație de a da, de a face sau de a nu face.

Dimitrie Alexandresco definește *clauza penală* ca fiind acea convenție accesorie prin care părțile determină anticipat echivalentul prejudiciului suferit de creditor ca urmare a neexecutării, executării cu întârziere sau necorespunzătoare a obligației de către debitorul său. [Dimitrie Alexandresco]

Caracterul accesoriu al clauzei penale este explicat prin legătura de dependență care există între clauza penală și obligația născută din contractul principal. Clauza penală izolată va fi inexistentă; ea nu poate fi închipuită în afara unui context contractual, a unui raport obligațional preexistent. Clauza penală este – cum s-a susținut în doctrina franceză – „un contract într-un contract”, conform profesorului G.Paisant, sau „un contract unilateral accesoriu și condițional, distinct de contractul care cuprinde angajamentul principal al debitorului” [G.Paisant], potrivit opiniei lui D. Mazeaud, de aceea trebuie recunoscută autoritatea principiului *accessorium sequitur principale*. [D. Mazeaud] Se cuvine a fi subliniat faptul că sintagma „contract într-un contract” nu trebuie să inducă în eroare. Clauza penală poate fi într-adevăr stipulată în contractul principal, după cum nimic nu împiedică inserarea ei într-un înscris separat. Din punct de vedere formal, clauza penală nu este supusă respectării unor condiții de solemnitate deosebite.

Clauza penală prezintă următoarele caractere juridice:

- este o convenție accesorie;
- are valoare practică deoarece fixează anticipat valoarea prejudiciului;
- este obligatorie între părți, ca orice contract;
- este datorată numai atunci când sunt întrunite toate condițiile acordării de despăgubiri.

Având o natură convențională, clauza penală este menită să stabilească anticipat cuantumul prejudiciului ce-l va suferi creditorul, astfel încât instanța nu este chemată să-l determine ea printr-o apreciere proprie, ci urmează doar să constate dacă executarea s-a făcut sau nu în condițiile stipulate prin contract. Aceasta înseamnă că instanța nu poate pretinde creditorului obligației, care se prevalează de clauza penală, să facă dovada prejudiciului suferit.

În practică, instanțele au reținut că „penalitățile stipulate de părți în contractul de împrumut au caracterul unei clauze penale, stabilită pentru întârzierea executării obligației de restituire a sumei împrumutate.

Conform art. 948 Cod civil al Republicii Moldova, forma clauzei penale este întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic căruia i se aplică clauza. În celelalte cazuri, clauza penală este întocmită în scris, sub sancțiunea nulității absolute.

Forma clauzei penale poate fi convenită între părți în mod liber, cu respectarea dispozițiilor legale privind condițiile de validitate ale contractelor și ale clauzelor contractuale. Clauza penală trebuie să fie clară și precisă, astfel încât să poată fi aplicată fără dificultate și să nu fie supusă interpretării.

Pentru ca o clauză penală să fie valabilă, trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie prevăzută în scris;
- să fie proporțională cu gravitatea neîndeplinirii obligației;
- să fie prevăzută în contract sau în actul adițional la contract.

În cazul în care clauza penală este considerată abuzivă sau disproporționată, aceasta poate fi atacată în instanță. În astfel de cazuri, instanța poate decide reducerea sumei prevăzute în clauza penală sau anularea acesteia în întregime.

Dreptul de a pretinde alte despăgubiri este prevăzut de art. 949 din Codul Civil al Republicii Moldova și constă în posibilitatea părții prejudiciate să solicite, pe lângă suma prevăzută prin clauza penală, și alte despăgubiri în cazul în care prejudiciul suferit depășește suma prevăzută prin clauza penală sau dacă clauza penală este considerată ineficientă.

Astfel, în cazul în care o parte nu își îndeplinește obligațiile contractuale, cealaltă parte poate solicita plata sumei prevăzute în clauza penală, în plus față de alte despăgubiri sau cheltuieli suportate. Aceste alte despăgubiri pot fi acordate în funcție de prejudiciul efectiv suferit și pot include cheltuielile de judecată sau pierderile financiare suferite ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor contractuale.

În Codul Civil al Republicii Moldova, art. 949, dreptul de a pretinde alte despăgubiri, se stipulează:

(1) Dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligația, creditorul poate cere atât executarea obligației, cât și plata penalității. Nu se poate cere atât executarea obligației, cât și plata penalității dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestației și nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligației.

(2) Creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin penalitate (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă).

(3) În cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

Clauza penală în cazul obligației indivizibile se referă la situația în care mai multe persoane sunt obligate să își îndeplinească în mod solidar o obligație. În această situație, clauza penală poate fi prevăzută în contract pentru a asigura executarea obligațiilor indivizibile și pentru a compensa eventualele prejudicii cauzate prin neexecutarea acestora.

Astfel, în cazul în care una dintre persoanele obligate nu își îndeplinește obligația indivizibilă, celelalte persoane pot solicita plata sumei prevăzute prin clauza penală, în plus față de alte despăgubiri sau cheltuieli suportate. Este important de menționat că, în cazul obligațiilor indivizibile, fiecare dintre debitori este responsabil pentru întreaga obligație și nu doar pentru o parte din aceasta. De asemenea, este important să se țină cont de faptul că clauza penală poate fi considerată nevalidă în cazul obligațiilor indivizibile în anumite situații. În cazul în care clauza penală este considerată excesivă sau nejustificată, instanța poate decide să o reducă sau să o elimine complet din contract.

În concluzie, clauza penală în cazul obligațiilor indivizibile poate fi o modalitate eficientă de a asigura executarea obligațiilor și de a compensa eventualele prejudicii cauzate prin neexecutarea acestora.

Conform Codului Civil al Republicii Moldova, art. 950, clauza penală în cazul obligației indivizibile presupune: *“În cazul în care, prin clauză penală, este garantată o obligație indivizibilă și neexecutarea acesteia se datorează vinovăției unui debitor, penalitatea poate fi cerută fie integral de la debitorul vinovat, fie de la fiecare codebitor pentru partea acestuia. În ultimul caz, fiecare codebitor are dreptul de acțiune împotriva celui care a făcut să curgă penalitatea.”*

În cazul obligațiilor divizibile, clauza penală poate fi prevăzută în contract pentru a asigura executarea obligațiilor și pentru a compensa eventualele prejudicii cauzate prin neexecutarea acestora. Obligația divizibilă reprezintă o obligație care poate fi împărțită în mai multe părți sau fracțiuni, astfel încât aceasta poate fi îndeplinită parțial sau total de către debitor.

Astfel, în cazul în care debitorul nu își îndeplinește obligația divizibilă, creditorul poate solicita plata sumei prevăzute prin clauza penală, în plus față de alte despăgubiri sau cheltuieli suportate. Este important de menționat că suma stabilită prin clauza penală trebuie să fie proporțională cu prejudiciul cauzat și să nu fie excesivă.

Este important să se țină cont de faptul că, în cazul obligațiilor divizibile, debitorul poate fi obligat să își îndeplinească parțial sau total obligația. Astfel, în cazul în care debitorul a îndeplinit doar o parte din obligația sa, creditorul poate cere plata clauzei penale în funcție de cantitatea de obligație neîndeplinită.

Conform Codul Civil Annotat art. 951 Clauza penală în cazul obligației divizibile reprezintă:

(1) În cazul în care, prin clauză penală, este garantată o obligație divizibilă, penalitatea este de asemenea divizibilă și curge doar împotriva codebitorului care nu a executat obligația și doar pentru partea din obligație la care acesta este ținut.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică obligațiilor solidare. Ele nu se aplică nici în cazul în care clauza penală a fost stipulată pentru a preveni plata parțială, iar unul din codebitori a împiedicat executarea integrală a obligației. În acest caz, codebitorul este ținut pentru întreaga penalitate, iar ceilalți, corespunzător părții lor din obligație. În ultimul caz, fiecare codebitor are dreptul de acțiune împotriva celui care a făcut să curgă penalitatea.

Conform art. 952 Cod Civil Clauza penală legală este o clauză contractuală care stabilește o sumă de bani pe care părțile trebuie să o plătească în cazul în care una dintre ele încalcă termenii contractului. Această sumă se numește penalitate și are rolul de a descuraja încălcarea termenilor contractuali.

Conform legislației din România, clauza penală legală este reglementată de Codul civil și poate fi inclusă în contracte în următoarele condiții:

- clauza penală trebuie să fie proporțională cu valoarea obligației principale prevăzute în contract;
- clauza penală trebuie să fie menționată în mod expres în contract;
- clauza penală nu poate fi utilizată pentru a compensa daunele reale suferite de către partea vătămată.

În cazul în care clauza penală este considerată a fi nelegală sau abuzivă, aceasta poate fi anulată sau redusă de către instanța de judecată.

În clauza penală legală se precizează că *“Penalitatea stabilită de lege nu poate fi exclusă și nici micșorată anticipat prin acordul părților.”*

Articolul 953, Reducerea penalității în Codul Civil al Republicii Moldova conturează că:

- (1) În cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune, la cererea debitorului, reducerea penalității disproporționat de mari. La reducerea penalității, trebuie să se țină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci și de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.
- (2) Nu se admite reducerea penalității în cazul în care aceasta a fost stinsă prin executare benevolă.
- (3) Nu se admite reducerea penalității pentru întârzierea executării obligației pecuniare în cazul în care rata penalității este egală sau mai mică decât rata legală aplicabilă conform art. 942.
- (4) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul debitorului este lovită de nulitate absolută.

În cazul în care o clauză penală este considerată nelegală sau abuzivă, instanța de judecată poate decide anularea sau reducerea penalității la o sumă mai rezonabilă.

Potrivit Codului civil din România, instanța de judecată poate reduce penalitatea în următoarele cazuri:

- dacă suma penalității este excesivă sau disproporționată în raport cu prejudiciul suferit de partea vătămată;
- dacă partea care a încălcat contractul a încercat să remedieze încălcarea înainte de a fi acționată în judecată;

- dacă partea care a încălcat contractul a avut motive întemeiate pentru încălcarea acestuia;
- dacă penalitatea a fost plătită parțial sau în întregime de către partea care a încălcat contractul.

Este important de menționat că reducerea penalității nu înseamnă că partea care a încălcat contractul nu va mai trebui să plătească nicio penalitate. Ea va trebui să plătească o sumă mai mică, proporțională cu valoarea obligației principale prevăzute în contract.

Funcțiile clauzei penale. În raporturile contractuale, părțile au posibilitatea ca, în cuprinsul contractului sau printr-o convenție separată, ulterioară momentului încheierii contractului, dar înainte de producerea prejudiciului, să determine cuantumul daunelor-interese datorate de debitor, ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor contractuale. Totodată, în ipoteza inserării unei clauze penale în contracte, partea lezată este scutită de o procedură judiciară lungă, costisitoare și incertă. Se poate astfel evita un proces între părțile contractante, proces având ca obiect stabilirea despăgubirilor datorate pentru prejudiciul cauzat creditorului prin neexecutarea obligațiilor contractuale.

Creditorul care beneficiază de clauza penală este scutit de obligația de a face dovada prejudiciului suferit din faptul neexecutării voluntare a obligației principale. Această clauză oferă creditorului opțiunea între executarea silită în natură a principalei obligații și executarea silită a clauzei penale. Facultatea opțiunii stă la dispoziția creditorului, iar nu și la libera alegere a debitorului. Părțile, așadar, sunt scutite de orice probă cu privire la existența și întinderea prejudiciului și, implicit, a cuantumului daunelor-interese datorate de debitor. Creditorul trebuie să dovedească numai faptul neexecutării, executării defectuoase ori executării cu întârziere a prestației asumate contractual de debitor.

În literatura de specialitate și în practică s-a discutat cu privire la funcțiile clauzei penale. Nu există un punct de vedere unitar în ce privește numărul lor. Ne raliem totuși opiniei potrivit căreia principalele funcții ale clauzei penale sunt următoarele: funcția de garanție a executării obligațiilor de către debitor; funcția de mobilizare a debitorului în executarea obligațiilor contractuale; funcția sancționatorie; funcția reparatorie.

Funcția de garanție a executării obligațiilor de către debitor. Această funcție, deși nu este reglementată de lege, rezultă din motivele practice pentru care acest tip de clauză este inserată în contracte. Inserarea unei clauze penale face din aceasta un mijloc juridic de presiune asupra debitorului.

Funcția de garanție pe care o realizează clauza penală se întemeiază pe ideea că, prin stipularea ei în contract, creditorul urmărește, de fapt, executarea obligației principale. Obținerea obiectului clauzei penale rămâne doar în subsidiar. Termenul de "garanție" trebuie înțeles în sensul cel mai cuprinzător, incluzându-se toate mijloacele juridice pe care le are la îndemână creditorul în vederea executării obligațiilor de către debitor. Așadar, creditorul, prin stipularea clauzei penale, are garanția că va primi ceea ce i se datorează de la debitorul său.

Clauza penală face parte din așa-numitele "garanții ale executării reale", care au ca finalitate să determine pe una din părți să execute în natură, corespunzător și la timp, o anumită obligație pentru care s-a stipulat acea garanție; în cazul nostru s-a stipulat clauza penală. În același timp, trebuie precizat faptul că nu este vorba de o garanție propriu-zisă din categoria acelor care sunt de natură a înfrânge regula egalității creditorilor.

Stipularea clauzei penale asigură respectarea obligațiilor asumate prin contracte, determinându-l pe debitor să le execute corespunzător și cu bună-credință. Această "punere în gardă" exercită o presiune materială și morală asupra debitorului pentru a evita aplicarea clauzei penale. Funcția de garanție este eficientă numai în măsura în care cuantumul penalității este stabilit în mod corespunzător, într-o sumă care să fie cel puțin egală cu despăgubirile pe care debitorul ar fi obligat să le plătească în lipsa clauzei penale. [Florin Ludușan]

Funcția de mobilizare a debitorului în executarea obligațiilor contractuale. Prin caracterul său drastic, clauza penală reprezintă un mijloc de mobilizare a debitorului la o conduită contractuală corectă, pentru a nu se expune consecințelor negative decurgând din punerea în aplicare a acestei clauze. Clauza penală devine mobilizatoare pentru debitor când, în ipoteza neexecutării obligațiilor

la timp sau în locul stabilit, creditorul cere debitorului atât executarea obligației principale, cât și penalitățile. Această funcție a clauzei penale este mai evidentă mai ales când cuantumul penalității este mai mare decât valoarea prejudiciului cauzat creditorului prin neexecutare, executare necorespunzătoare ori cu întârziere a prestației la care debitorul s-a îndatorat. Funcția de mobilizare a debitorului în executarea obligațiilor contractuale sau funcția stimulatorie la executare a clauzei penale se poate concretiza în stabilirea unor penalități progresive în cazul întârzierii în executare. [Florin Ludușan]

Funcția sancționatorie a clauzei penale. Clauza penală sancționează faptul neexecutării ilicite a obligațiilor de către debitor. Astfel, clauza penală se înfățișează drept o pedeapsă privată contractuală. Conform acestei funcții, clauza penală se datorează independent de existența și întinderea prejudiciului cauzat creditorului. Clauza penală îndeplinește o funcție sancționatorie mai ales în cazul în care penalitățile au o valoare mai mare decât cuantumul daunelor-interese, după cum este posibil ca prejudiciul să lipsească, situație în care plata penalităților are rolul de a pedepsi simplul fapt al neexecutării obligației și apare ca o adevărată amendă civilă – dintr-un mijloc de prevenire, ea devine un mijloc represiv, o sancțiune. Debitorul este obligat să plătească suma de bani sau valoarea patrimonială prevăzută în cuprinsul clauzei chiar și atunci când acestea sunt mai mari decât valoarea prejudiciului efectiv încercat de creditor. [Florin Ludușan]

Funcția compensatorie, de evaluare și de reparare a prejudiciului. *Funcția reparatorie* (denumită și funcția compensatorie) este funcția cea mai importantă potrivit majorității doctrinei juridice din țara noastră. Clauza penală are menirea de a repara prejudiciul încercat de creditor ca urmare a neexecutării, executării defectuoase ori cu întârziere de către debitor a obligațiilor asumate contractual. [Florin Ludușan]

Caractere juridice ale clauzei penale. Din prevederile legale, desprindem următoarele caractere juridice definitorii ale clauzei penale:

a) este o clauză contractuală;

Clauza penală este o clauză contractuală cuprinsă în contractul dintre părți sau separat de acesta. Evident, legea nu poate stabili clauze penale. Poate stabili însă penalități legale aplicabile în ipoteza neexecutării unor obligații specificate expres în lege. Penalitatea legală vine să limiteze libertatea părților de a fixa mărimea penalității, astfel încât penalitatea stabilită de lege nu poate fi exclusă și nici micșorată anticipat prin acordul părților, dar poate fi majorată prin clauză penală.

b) este accesorie;

Deoarece se aplică în ipoteza neexecutării unei obligații contractuale, clauza penală este accesorie față de contractul din care izvorăște obligația. Conform principiului accesorietații, clauza penală va urma situația juridică a contractului în care se conține (*accessorium sequitur principale*). Nulitatea, cesiunea sau stingerea contractului va atrage aceeași consecință juridică asupra clauzei penale. Nu și invers. Nulitatea clauzei penale nu va atrage nulitatea contractului în care se conține.

În ceea ce privește caracterul accesoriu al clauzei penale, este de menționat faptul că există o independență între convenția în care acesta a fost stipulată și eventuala nevalabilitate a clauzei penale dar și o dependență a clauzei penale față de valabilitatea convenției principale. Acest lucru este confirmat și de art. 1540 alin. (1) Cod Civil al României, în care se prevede faptul că „Nulitatea obligației principale o atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu o atrage pe aceea a obligației principale”. Prin excepție, stingerea obligațiilor prin reziliere sau rezoluțiune nu duce la stingerea efectelor clauzei penale prevăzută pentru neexecutare.

c) are caracter solemn;

Clauza penală trebuie să fie întocmită în scris, iar această cerință este impusă de lege *ad validitatem* chiar dacă contractul garantat este valabil și în formă verbală. Dacă clauza penală garantează un contract pentru care legea cere formă autentică, atunci și clauza penală, în lumina caracterului accesoriu, trebuie să poarte formă autentică.

Solemnitatea clauzei penale este cerută, în primul rând, pentru a capta voința clar exprimată a debitorului de a-și asuma plata penalității, care, uneori, poate fi mai ridicată decât prejudiciul real. În

al doilea rând, forma scrisă oferă certitudine pentru a cunoaște care este mărimea concretă a penalității și pentru care ipoteze anume se va plăti penalitatea.

Putem așadar conchide că interpretarea unei clauze penale va fi guvernată de *principiul transparenței*, în sensul că textul ei trebuie formulat clar, iar penalitățile se vor impune doar pentru ipotezele specificate de clauză și nu vor fi extinse la tipurile de neexecutări nespecificate în ea.

Funcționarea clauzei penale. Cu privire la modul de funcționare al clauzei penale, ea devine exigibilă când sunt îndeplinite condițiile răspunderii contractuale ale debitorului.

Problematica posibilității cumulului penalităților cu executarea în natură a fost abordată de către legiuitor în art. 1539 Cod Civil al României. Potrivit acesteia „Creditorul nu poate cere atât executarea în natură a obligației principale, cât și plata penalității, afară de cazul în care penalitatea a fost stipulată pentru neexecutarea obligațiilor la timp sau în locul stabilit. În acest din urmă caz, creditorul poate cere atât executarea obligației principale, cât și a penalității, dacă nu renunță la acest drept sau dacă nu acceptă, fără rezerve, executarea obligației”.

Din articolul mai sus menționat reies următoarele soluții:

1. Clauza penală nu poate fi cumulată cu executarea în natură și nici cu daunele-interese compensatorii atunci când aceasta a fost prevăzută pentru neexecutarea obligațiilor;
2. Clauza penală poate fi cumulată cu executarea silită în natură atunci când aceasta a fost prevăzută pentru executare necorespunzătoare a obligațiilor;
3. În cazul în care clauza a fost prevăzută pentru neexecutare, ea nu poate fi cumulată cu daunele compensatorii, dar poate fi cumulată cu cele moratorii dacă există și întârziere în executarea obligațiilor.

Ultima problemă de analizat în cadrul clauzei penale este funcționarea acesteia. Există două cazuri speciale de funcționare a clauzei penale. În cazul obligației principale indivizibile dar nesolidare dacă neexecutarea rezultă din fapta unuia dintre debitori, creditorul are dreptul să pretindă întreaga penalitate de la cel vinovat de neexecutare, ori să solicite o plată parțială a penalității de la fiecare debitor indivizibil, însă numai pentru partea acestuia. Dacă obligația principală este divizibilă, atunci și penalitatea este divizibilă și va fi suportată de către codebitorul vinovat de neexecutare și numai pentru partea de care acesta este ținut. În situația unei obligații indivizibile, penalitatea poate fi cerută de la debitorul culpabil în întregime sa, ramânându-i acestuia un drept de regres față de ceilalți debitori.

Prin excepție, regula divizibilității clauzei penale în cazul obligației principale divizibile, nu se aplică atunci când funcția clauzei penale a fost tocmai aceea de a împiedica o plată parțială, iar unul dintre debitori a împiedicat executarea obligației în totalitate. În această situație, întreaga penalitate poate fi cerută de la debitorul culpabil.

CONCLUZIE

Clauza penală este o prevedere contractuală prin care părțile convin ca în cazul nerespectării obligațiilor contractuale, partea care încalcă prevederile contractului să achite o sumă de bani cu titlu de penalitate. Această sumă nu reprezintă daunele reale suferite de partea care a suferit prejudiciul, ci este o sumă fixă, prevăzută în mod anticipat de părți, care are ca scop descurajarea încălcării contractului.

Există opinii diferite cu privire la utilitatea clauzei penale în contracte. Pe de o parte, unii susțin că clauza penală poate fi utilă în situații în care este dificil să se determine daunele reale suferite de către partea vătămată și poate fi un mijloc de a descuraja încălcarea contractului. Pe de altă parte, alții consideră că clauza penală poate fi excesivă și poate reprezenta o sancțiune nejustificată, care poate fi utilizată de o parte în scopul intimidării sau de presiune asupra celeilalte părți.

Este important de menționat că clauza penală este legală numai dacă este prevăzută în mod explicit în contract și este proporțională cu prejudiciul suferit. În caz contrar, poate fi considerată abuzivă și poate fi anulată de către instanță.

În concluzie, clauza penală poate fi utilă în anumite situații, dar trebuie utilizată cu precauție și trebuie să fie proporțională cu prejudiciul suferit. Este important să se stabilească în mod clar prevederile contractuale și să se evite orice ambiguitate sau incertitudine care ar putea duce la interpretări greșite.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Oglindă B. Dreptul afacerilor. Teoria generală. Contractul, Editura Universul Juridic, București, 2012.
2. Palamarcu V. Dobânda de întârziere și penalitatea – modalități de reparare a prejudiciului cauzat prin neexecutarea obligației pecuniare, în Revista Națională de Drept.
3. Pop, L., Popa, I.-F., Vidu, S., Curs de drept civil. Obligațiile, Ed. Universul Juridic, București 2015.
4. Paisant, G., „Les limites de l’action collective en suppression de clauses abusives”, în *La Semaine Juridique - Édition Générale*.
5. Mazeaud D. La notion de clause pénale. Paris: LGDJ, 1992.
6. Dimitrie Alexandresco “Tratat de drept civil român” 1929.
7. Codul Civil al Republicii Moldova, Adoptat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 1107-XV, Publicat la 22-06-2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86 art. 661.
8. Cod Civil Annotat al Republicii Moldova
9. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=137

Coordonator științific: GISCA Veronica, PhD, associate professor,
Academia de Studii Economice a Moldovei,
Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61
gisca.veronica@ase.md